

Dagboek 8

13 maart 2018 (Beja)

We gaan met de hele Spien groep drie dagen op teamretreat, met als voornaamste doel het trainen van de vrijwilligers in hun werk voor Spien. Maar het is meteen ook een uitstapje dat ze dik hebben verdiend.

We gaan dit keer naar Mondulkiri, richting het noordoosten. Vanuit Takeo is dat een hele reis. Zij vertrekken dan ook al om 3 uur in de morgen. Bij ons gaat de wekker om half 5 en om 5 uur vertrekken we met Kuong richting Prey Chhor. We ontbijten onderweg. Koy is bijna klaar als we bij zijn huis aankomen. Vandaar rijden we verder met twee auto's. Alle Spien vrijwilligers zijn dan al onderweg in busjes vanuit alle districten.

Wij zitten bij Koy in de auto. Het is net een telefooncentrale. Er is onderweg nog veel te regelen. Koy belt aan één stuk door, gelukkig

handsfree (meestal). En tussendoor vertelt hij ons veel over de dingen die we onderweg zien. Het meeste hebben we al gezien, want we zijn hier al vaker geweest. We rijden richting de Vietnamese grens en natuurlijk moeten we daar even gaan kijken. Helaas is er geen koffie en dus zoekt hij verder.

We stoppen bij een piepklein koffietentje (mét wifi!) waar koffie is te krijgen. Die koffie wordt hier verbouwd en is zo sterk dat het lijkt op teer. Ik durf het niet aan en houd me bij cola. Somena, de vrouw van Koy, zet een uitgebreide lunch op tafel. Ze heeft vanmorgen al vroeg eten gekookt voor de lunch: rijst, sweet and sour, gedroogde vis en mango, een feestmaal.

Toiletgang in dit soort afgelegen gebieden is ook altijd een uitdaging vooral als je darmproblemen hebt.

Dit is het gebied waar de zendingsgemeentes zijn, waar Koy verantwoordelijk voor is. We bezoeken een dorp waar hij wat papieren moet afgeven. Het is hier bergachtig en wel 15 graden koeler dan in Phnom Penh. Prachtige natuur, midden in het oerwoud met af en toe een dorpje. Hier wonen diverse etnische groepen, zoals de Steang en de Phnong people. Er wordt veel rubber, cashewnoten en peper (zwarte peperkorrels) verbouwd. Meestal zijn het grote plantages met buitenlandse eigenaars. Het gebied ademt rust uit.

In dit oerwoudgebied leven nog zo'n 400 olifanten. En er zijn ook tijgers, luipaarden en veel apen. Hun leefgebied wordt steeds kleiner door de massale houtkap. In december vorig jaar is hier nog een man gedood door een olifant, één van de christenen uit de kerk hier in de buurt. Koy vertelt over de mensen hier. Het zijn geen boeddhisten, maar animisten. Ze geloven in geesten die wonen in bomen, rivieren, dieren, etc. Als er iemand wordt gedood, door een olifant of een tijger, of omkomt door de bliksem, gelooft men dat de geesten ontstemd zijn. Het hele dorp verhuist dan naar een andere plek. We zien ook zo'n verlaten dorp: er liggen nog wat resten op een totaal leeg veld.

De christenen in dit gebied vertellen over het bevrijdende nieuws van het evangelie. En dat ze niet meer bang hoeven te zijn voor boze geesten als ze in Jezus geloven.

De vrijwilligers zijn al lang gearriveerd in het guesthouse in Sen Monorom (de hoofdstad van Mondulkiri), als wij aankomen. We krijgen maar even om ons op te frissen, dan is het alweer tijd voor het avondeten in de kerk van deze gemeente. Het is een soort grote loods waar je ook kunt volleyballen en basketballen.

En daarna begint het avondprogramma. We zingen eerst het lied "10.000 redenen tot dankbaarheid". Dan laat Koy een paar foto's zien uit januari 2007, onze eerste reis naar Cambodja, samen met Diny van Bruggen. Het was haar laatste reis. Daarna houdt hij een korte toespraak over de liefde, het motto van Spien. Het werk van de vrijwilligers wordt gedaan uit liefde voor hun medemensen die bijna alles kwijt zijn.

Gemeentelieden hebben een maaltijd gekookt voor alle, meer dan 100 Spien mensen!

De training voor de vrijwilligers wordt deze avond verzorgd door ons. Wij reviewen de districtsbezoeken van de afgelopen weken, en stellen enkele vragen. Deze vragen worden in groepsverband besproken en later plenair. Het zijn vragen waar ze over na moeten denken en met elkaar over moeten praten.

Een paar vragen die we hebben gesteld:

- Wat is de beste manier om een arm gezin te helpen?
- Als je communeleider zou zijn en vijfduizend dollar had te besteden, wat zou je dan doen?
- Als je directeur van Spien was, wat zou je willen veranderen?

Dit zijn vragen waar wij niet zo nodig het antwoord op hoeven te weten, maar die zijn bedoeld om de vrijwilligers zelf aan het denken te zetten. Ze werken nog te vaak via een soort stramien, waarlangs ze dingen kunnen afvinken. Wij willen hen stimuleren om met ideeën te komen en niet bang te zijn om te vragen.

Aan het eind van de avond spelen we Bingo. Dat hebben we een paar jaar geleden hier geïntroduceerd en het is nog steeds een succes. We hebben een tas vol kadootjes meegenomen. Het is altijd een heel feest. Iedereen doet heel fanatiek mee.

Frits leest de cijfers op in het Khmer en laat ze ook zien op de beamer. De kadootjes uit Nederland zijn heel gewild. Al weten ze vaak niet wat ze er mee moeten. We hadden bijvoorbeeld een paar legpuzzeltjes meegenomen. Deze blijven tot het laatste toe liggen. Geen idee wat je daarmee kunt... Maar alles is beter dan niets. En dus verdwijnen ook de laatste puzzeltjes.

Als alle kadootjes op zijn, sluit Koy de avond af en mogen we eindelijk slapen.....

14 maart 2018 (Jenny)

Na een goede nachtrust staan we om 7 uur klaar om naar het kerkgebouw te gaan. De vrouwen van de gemeente zijn al vroeg opgestaan om het ontbijt klaar te maken. En dan bedoel ik niet een boterham met jam, maar een uitgebreide maaltijd: een soort rijstepap gevuld met kip, paddenstoelen en groenten, daarnaast broodstengels van cassave, taugé enzovoort.

Na het ontbijt hebben we een worship. Heel bijzonder, temeer omdat Spien bestaat uit boeddhisten en christenen. We zingen samen een paar liederen, zij in het Khmer, wij in het Nederlands.

Daarna vertelt Koy hoe hij zo'n 20 jaar geleden vanuit Phnom Penh naar dit gebied kwam. Dat was niet gemakkelijk omdat er nog bijna geen wegen waren. Hij deed er twee dagen over (nu ruim een halve dag rijden).

Pastor Nheun Treuy doet zijn verhaal in de Phongtaal, Koy vertaalt in Khmer en Kuong en Sareth vertalen dat weer in Engels, zodat ook wij het kunnen begrijpen.

De pastor vertelt hoe hij zo'n 22 jaar geleden naar dit gebied kwam om het evangelie te vertellen. Er wonen 46 verschillende volksstammen in Cambodja met allemaal een eigen taal, heel anders dan Khmer, de Cambodjaanse taal. De Phnong komen oorspronkelijk uit Vietnam. Pastor Nheun Treuy heeft in 1986 de eerste gemeente hier gesticht. Inmiddels zijn er 25 kerken en ruim 2000 christenen.

Pastor Chin Thanh vertelt zijn verhaal. Tijdens de Vietnamoorlog was er een bombardement en viel een bom naast het huis van de pastor maar niemand raakte gewond. Hij was toen nog ongelovig maar wist later dat God hem gered had met een doel. Hij vluchtte naar Vietnam tijdens de oorlog maar kwam na 15 jaar terug en ontmoette pastor Nheun Treuy, met wie hij ging samenwerken.

Dan volgt er een optreden van een aantal Phnongvrouwen in traditionele kleding. Zij zingen een paar liederen in hun eigen taal.

Rond half tien vertrekken we in auto's en busjes naar de watervallen van Bou Sra waar we een heerlijk plekje zoeken om te genieten van de natuur. De watervallen zijn nu wat minder dan in de regentijd. Dan zijn de rotspartijen hellemaal overstroomd. Nu kunnen we aan de kant zitten pootje baden. Een dikke kikker komt even kijken wat daar in het water bungelt..... hij schrikt ervan en is al snel vertrokken.

Een aantal vrijwilligers steekt zich in traditionele kleding en natuurlijk wil Koy dat vastleggen met de camera.

Rond 12 uur fluit Koy de groep bijeen en vertrekken we naar een rivier om te picknicken. De rivier staat nu laag omdat het nu de droge periode is in Cambodja. Pastor Chin Thanh vertelt dat hij eens met zijn motor ook deze rivier wilde oversteken maar doordat er plotseling heel veel water door de rivier stroomde, werd zijn motor door de stroom meegesleurd en kon hij zichzelf nog maar net redden. Wij kunnen nu rustig op een steen in de rivier zitten en onze rijst met varkensvlees en groenten in zoetzuur opeten, heerlijk.

Na de picknick steken we de rivier over. Doet ons denken aan het volk Israël bij de Jordaan..... Ook de auto's en de busjes moeten door het water. Koy neemt de vrijwilligers mee om nog een paar bezienswaardigheden te bekijken. Ook voor de vrijwilligers is dit teamretreat een gezellig uitje. De meesten zijn nog nooit in Mondulkiri geweest. Ze genieten van elkaars gezelschap en wij genieten van hen. Om half zes worden we weer verwacht in de kerk. Voor de kerk zitten een paar kinderen die bananenchips en sjaals verkopen. Deze sjaals worden geweven door de vrouwen in het dorp.

Beja en ik vragen of ze kan laten zien hoe dat gaat. En in no time heeft ze het weefgetouw tussen haar tenen en om haar buik bevestigd en is ze aan het werk. Ze is er heel handig mee en levert prachtig vakwerk! Ze maakt prachtige figuren en zelfs namen in het werk. We meldden ons aan voor een spoedcursus als we nog eens terugkomen.... Voor nu kopen we een paar sjaals en bananenchips. En de vrijwilligers stromen ook toe als ze zien dat er wat te koop is. De weefvrouw heeft een goede dag vandaag.

Dan staat het eten alweer klaar en kunnen we aanschuiven. We eten rijst en soep, er is ruimschoots voldoende voor ons allemaal. Beja bedankt de kooksters en geeft ze een klein kadootje.

De avond begint met een Khmerlied en gebed door Koy. Dan volgt er een workshop van Sam Chet, hij is zowel bestuurslid als supervisor. Sam Chet vertelt de vrijwilligers dat het leven in Cambodja verandert en dat Spien ook mee moet in die ontwikkeling. Nu er steeds minder aidspatiënten zijn, komt er meer ruimte om de allerarmsten te helpen. Dat betekent voor de vrijwilligers dat ze goed moeten rondkijken in het dorp en luisteren naar de mensen. Wat is het meest nodig? Hoe kunnen we de armste mensen het beste helpen? Hij leert de vrijwilligers waar ze naar moeten kijken om te weten wie het meest hulp nodig heeft. Ook laat hij zien dat er verschillende manieren zijn om hulp te bieden. Rijst uitdelen, huizen bouwen, maar ook stimuleren om een groentetuin aan te leggen of een beroep te leren. De vrijwilligers moeten daarbij het goede voorbeeld geven in het dorp.

Daarna neemt dr. Sun het woord. Hij begint met een stukje geschiedenis van Spien en laat een aantal nieuwe en ervaren vrijwilligers aanvullingen op het handboek van Spien lezen. Aanvullingen zijn nodig omdat het werk van de vrijwilligers verandert. Ook behandelt hij een trainingsles die hij van dr. Kees Louwerse gekregen heeft. Kees Louwerse is al een aantal malen in Cambodja geweest als adviseur voor Spien. In 2016 hebben we samen met dr. Sun een aantal trainingen gegeven over hygiëne, milieu en besmettelijke ziekten. Nu heeft Kees een trainingsles gemaakt over armoede, gebrek

aan scholing, ondervoeding, alcoholmisbruik (met als gevolg huiselijk geweld) en tienermeisjes die geronseld worden voor prostitutie. Dr. Sun vertelt de vrijwilligers waar ze op moeten letten in hun dorp. Nu er steeds minder aidspatiënten en wezen zijn, komt er voor de vrijwilligers meer tijd vrij om voorlichting te geven aan de mensen in het dorp. Ze moeten hun ogen en oren goed de kost geven om te weten wat er speelt. De vrijwilligers kunnen altijd met hun vragen en zorgen bij hun supervisor terecht om te overleggen hoe ze hulp kunnen bieden.

Aan het eind van de avond krijgt Beja nog even het woord. Ze vertelt dat er een wedstrijd gehouden zal worden wie het best een groentetuin kan maken en onderhouden. Het is de bedoeling dat een vrijwilliger en iemand uit zijn of haar dorp allebei een groentetuin maken en onderhouden. Daarnaast moeten ze ook zorgen voor het milieu (schone omgeving van hun huis). Na een half jaar moeten de deelnemers foto's sturen naar de supervisor of het bestuur. Uiteindelijk krijgen de beste drie deelnemers een geldbedrag en de winnaar zal de "dr. Diny-award" ontvangen. Deze award is vorig jaar tijdens het 25-jarig jubileum van Spien ook uitgereikt aan mr. Koy en prof. Phan.

Dan is de dag alweer voorbij. We kijken terug op een heel leerzaam en gezellig teamretreat. We zijn dankbaar voor alle vrijwilligers van Spien die zo ontzettend waardevol zijn. Zonder hen zou het heel erg moeilijk zijn om de juiste hulp te bieden op de juiste plaats. We zijn ook dankbaar dat wij deze dagen met hen mochten meemaken. We hebben genoten!

15 maart

De dag begint zoals gewoonlijk weer vroeg. Om 7 uur worden we voor het hotel verwacht om een groepsfoto te maken. Dan zwaaien we alle vrijwilligers uit en gaan zelf ook naar huis dwars door de jungle. Gelukkig is er wel een verharde weg. Natuurlijk heeft Koy nog wat in de planning onderweg.

We bezoeken een Pnongh huis. Dit is het soort huis dat nog niet zo lang geleden door de Pnongh werd bewoond, tezamen met hun huisdieren. Binnen is er één ruimte. In het midden werd een vuur gestookt (in dit gebied is het vaak een stuk frisser (lees kouder) dan in het zuiden van Cambodja), de honden, varkens en kippen lagen dan in het midden en de familieleden lagen op een verhoging zodat iedereen warm kon blijven.

Een eindje verder stoppen we langs de weg. Koy springt uit de auto en loopt de jungle in om ons een wilde bananenboom te laten zien. Hij kapt de boom en neemt de stam mee. Daar kan zijn vrouw thuis een lekkere soep van koken.

Weer een eindje verder stopt Koy bij een klein kerkje waar hij nog wat langs moet brengen. Koy komt regelmatig in dit gebied om de christengemeenten te bezoeken. We treffen het, er is juist een classisvergadering waar een paar pastors en ouderlingen uit de naburige kerken zijn. Ze vergaderen over een nieuw te bouwen kerkgebouw, het grootste deel van de fundering was al klaar. Maar nu moet er eerst weer gespaard worden voor de volgende stap. Een Koreaans christelijke kerk had aangeboden mee te betalen maar wilde dan ook invloed hebben op deze gemeente. Dat ging de gemeente te ver, ze hebben dat aanbod geweigerd. De bouw zal nu wat

langer duren maar dan is het wel hun eigen kerkgebouw. Koy bemoedigt de mannen en op verzoek van de plaatselijke pastor bidt Frits voor de kerken in deze regio en vraagt zegen op hun werk. Na een foto gemaakt te hebben (daar ontkomen we ook hier niet aan) nemen we afscheid en gaan weer verder.

We eten onderweg en gaan dan naar een nieuw te bouwen school. Dit zal het vierde schoolgebouw worden op dit schoolterrein. Er zijn te veel kinderen om ze goed les te kunnen geven. Er gaan nu ruim 1000 kinderen naar school, de helft 's morgens en de andere helft 's middags. Maar

dan nog zitten er ruim 40 kinderen in een te klein lokaal. Volgend jaar zullen er dat ruim 1100 zijn. De bouwvakkers zijn aan het werk bij een temperatuur van 38 graden! Deze mannen werken, eten en slapen op het terrein om zoveel mogelijk werk te kunnen doen. Respect! We wensen hen sterkte en succes. Het schoolbestuur biedt ons een heerlijk koele kokosnoot aan en vertelt hoe dankbaar ze zijn voor de hulp uit Nederland. Frits benadrukt dat onderwijs enorm belangrijk is voor een land in opbouw zoals Cambodja. Hij zal hun dank overbrengen aan de donateurs, bij deze. We komen rond kwart over vijf aan in Phnom Penh. We moeten snel douchen want om 6 uur worden we verwacht voor een diner met de staatssecretaris van binnenlandse zaken. Deze man heeft samen met medewerkers een deel van de arbeidsonkosten betaald voor de school die we vanmiddag bezocht hebben. Hij heeft ons uitgenodigd om Spien te bedanken voor de goede samenwerking. We genieten van een heerlijke maaltijd en praten ondertussen wat over het werk van Spien en over de ontwikkeling van Cambodja.

Na afloop vertrekken we, moe maar voldaan, naar huis.

Frits en Beja, Bertus en Jenny